

UDK: 81'373.21

Rad primljen: 26. 7. 2023.

Rad prihvaćen: 13. 12. 2023.

Izvorni naučni rad

Indira Šabić

Filozofski fakultet u Tuzli

indira.sabic@untz.ba

<https://orcid.org/0000-0003-0489-3099>

Fitoojkonimi u toponimiji Bosne i Hercegovine

Sažetak: U članku se analiziraju ojkonimi Bosne i Hercegovine koji su motivirani realijama iz biljnoga svijeta. Radom se nastoji utvrditi mjesto fitoojkonima u toponimiji Bosne i Hercegovine, zbog čega se propituje adekvatnost onomastičkih naziva, i to u odnosu termina *ojkonim* i *fitonim*. Na primjerima je pokazano kako nazivi biljaka obavljaju funkciju ojkonima. Utvrđuje se koji su nazivi biljaka najčešće korišteni u tvorbi ojkonima, kojim tvorbenim postupcima, u kojim flornim oblastima i koliko su strane riječi imale udjela u procesu ojkonimizacije. Kao rezultat tvorbene, semantičke i etimološke analize ove skupine vlastitih imena, zaključeno je da fitoojkonimi zauzimaju značajan prostor u toponimijskome sistemu Bosne i Hercegovine (istraživanjem je potvrđeno 587 različitih naselja koja su motivirana biljnim nazivom), da su rezultat formiranja materijalne i duhovne kulture naroda koji naseljavaju ovo područje, i da je njihovo proučavanje važno ne samo za definiranje onomastičkih podataka i flornih regija, već i za odnos čovjeka i prirode uopće.

Ključne riječi: onomastika, toponimi, ojkonimi, fitonimi, fitoojkonimi

Uvod

Bilo da je na biljke gledao kroz vjerski značaj, kao na toteme i sredstva obredne djelatnosti, ili ih je doživljavao kao hraniteljice, zaštitnice i iscjeliteljice, biljke su od iskona usko vezane za čovjeka. Njihova praktična primjena u životu, načinila je u čovjeku osjećaj sistematizacije biljaka:

dok je pravio krčevine na mjestima gdje su bile štetne ili nekorisne biljke, druge je zbog dobrobiti približavao sebi, često po njima imenujući obitavališta ili uzgajališta. To opravdava i različitu učestalost određenih biljaka u ojkonimskim osnovama. Međutim, ovim radom se ne skreće pažnja samo na broj različitih biljaka koje su motivirale imena naselja, na njihove lingvističke značajke ili na frekventnost, nego se nastoji ukazati i na one primjere koji su vremenom izgubili vezu s apelativom koji ih je motivirao. Mnogo je naziva biljaka koji su iz aktivnoga leksičkog sloja prešli u pasivni i tako do danas opstali jedino fosilizirani u ojkonimiji. To je posljedica i toga što je čovjek onaj osjećaj blizine biljaka, pod utjecajem industrijalizacije, postepeno napuštao da bi ga do danas gotovo u cijelosti izgubio. Od daleke prošlosti u kojima je priroda služila čovjeku, preko višestoljetnoga vlastitog uzgoja hrane, potom industrijske i tehnološke evolucije koja je prouzročila ekocid različitih razina, stiglo se od masovne sječe zelenila, do zagađenja s kojima je ljudska nemarnost nadjačala prirodu. Potaknuta ovim odmicanjem od smisla života, odlučila sam se započeti rad nad bosanskohercegovačkim ojkonimima kako bih analizom unaprijedila srodna bosnistička onomastička istraživanja, a istodobno i senzibilizirala zajednicu, potakla na razmišljanje o okolini kakva je nekoć bila. Istraživački korpus je oblikovan nad publikacijama *Sistemski/sustavni spisak općina i naseljenih mjesta Bosne i Hercegovine* (2013), *Abecedni spisak naselja u SFRJ. Promene u sastavu i nazivima naselja za period 1948-1990* (1991), *Imenik naseljenih mjesta u SFRJ* (1985), *Stanovništvo Bosne i Hercegovine. Narodnosni sastav po naseljima* (1995) i terenskim radom. U odnosu na tradicionalno, najčešće intuitivno sastavljenim korpusom, ovako oblikovana paralelnokorpusna građa jamčila je više mogućnosti: pored savremenih podataka koji su pouzdani i iskoristivi u onomastičkome radu, bogato postavljen onomastički resurs otvorio je mogućnost primjene metode usporedbe, odnosno dijahrono promatranje slijeda povijesnog razvoja bh. (fito)ojkonima (npr. u periodu 1981–1995. registrirane su promjene u domaćoj ojkonimiji u kontekstu redukovanja fitoojkonima: *Grab*, ušlo u sastav naselja Do; *Korjen*, ušlo u sastav naselja Luke; *Koprivnica*, ušlo u sastav naselja Poriće; *Klen*, ušlo u sastav naselja Cazin; *Dubac*, ušlo u sastav naselja Glamočevići; *Topola*, ušlo u sastav naselja Gredine;

Glogošnica, umanjeno izdvajanjem dijela od kojeg je nastalo novo naselje Šanica; *Šiprage*, umanjeno izdvajanjem dijela od kojeg je nastalo novo naselje Selačka, itd. (*Stanovništvo BiH. Narodnosni sastav po naseljima* 1995) A kako su u publikaciji *Sistemska/sustavni spisak općina i naseljenih mjesta Bosne i Hercegovine* (2013) unesena naseljena mjesta prema podacima Agencije za statistiku BiH, Federalnog zavoda za statistiku i Republičkog zavoda za statistiku Republike Srpske, koja se prema državnim propisima smatraju naseljenim mjestima i koja se kao takva vode u evidenciji, u korpusu ovoga rada obuhvaćena su i pojedina naselja i zaseoci koji se na terenu i u živoj riječi smatraju naseljenim mjestima.

O onomastičkome nazivlju

Kako čovjek iz potrebe diferencira i identificira sve oko sebe, naročito ono što u njegovu životu ima osobit značaj, i biljke su dobile svoje nazive a ponekad i imena. Dok je u tom suodnosu unutar onomastičkih istraživanja utvrđena pojmovna razlika *ime* od *naziva*, prijedor se pojavio u pokušaju sistematiziranja: šta pripada općem leksiku a šta imenskoj razini, i kako te riječi podrediti pravopisnim rješenjima pisanja velikim ili malim slovima? Ta su pitanja još uvijek aktualna u lingvističkim studijama¹ budući da u znanstvenome diskursu sve do danas nije uvriježena razlika između pojmova onim/ime i apelativ/naziv, u kontekstu određivanja fitonima. Npr., Senahid Halilović u *Pravopisu* (1996: 224), jednako kao i Dževad Jahić u *Rječniku bosanskoga jezika* (2010: 190) oblik ‘đurđica’ bilježe kao botanički naziv, dok Amira Turbić-Hadžagić i Đenita Haverić (2022: 116) isti primjer definiraju kao fitonim ili ime biljne vrste ili sorte, pišući ga velikim slovom ‘Đurđica’. Bosanskohercegovački pisac Hamza Humo, u književni jezik unosi osebijan fond hercegovačkih biljaka, sve pišući malim slovima: “Trešnje se smiju i crvene po vinogradima. *Alice* i *dragane* dozivlju se

¹ Usp. Finka, Božidar. “Ime i naziv.” *Jezik*, vol. 32, br. 1, 1984, str. 14-15; Mihaljević, Milica. “O terminološkom nizu: leksem-riječ-termin-naziv-ime-znak-izraz.” *Jezik*, vol. 32, br. 2, 1984, str. 57-59.), Čilaš Šimpraga, Ankica i Vidović, Domagoj „Onomastičko nazivlje.“ *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje*, (ur. Mihaljević, Milica i Jozić, Željko). 2023. 379–389.

(...) a *crnice* obasule granje kao hiljade crnih očiju. (...) Smokve *petrovače* zore i vise...” (Humo 1927: 20), “i opašće poslednja, prozebla smokva *zelenka*...” (Humo 1928: 60). I dok je pristup fitonimima složen, situacija sa zoonimimima je uređenija: kad životinja ima ime, ono se piše velikim slovom. U tom suodnosu naziva *onim* – *fitonim* – *zoonim*, moguće je naći logično objašnjenje: zbog načina referiranja ne pišu se isto primjeri *Bijeli Očnjak* i *bijela rada*. Prvo je *onim*/ime za psa i ono identificira jedinku, izdvajajući je iz mnoštva. Drugo je naziv koji biljku ne izdvaja iz skupine njoj sličnih, to je opći naziv za biljku, dobijen prema vanjskoj osobini, koji nije vlastito ime, zbog čega se piše malim slovom. Ti su nazivi nastajali jednako kao i opći nazivi za životinje koji su dobijeni prema nekoj vanjskoj osobini, boji dlake i sl. *vranac*, *šara*.

U nastavku se pristupa analizi fitoojkonima kao imenima naseljenih mjesta koja su motivirana realijama iz biljnoga svijeta: nazivima biljnih vrsta, dijelova biljaka i biljnih staništa.

Ojkonimi motivirani realijama iz biljnoga svijeta

Da je čovjek u prošlosti imao prisniju vezu s biljkama dokaz je i to što su bile opsesivan motiv stvaralaštva, pa ih tako svjedoče nacrtani ili zapisani uklesi, u kamenu ili na pergameni. Najranije predaje, sveti tekstovi, mitovi, legende, ljekaruše i sl., prožeti su biljkama koje su štatile, hranile, liječile, zavodile, ukrašavale ili su obnašale drugu funkciju. Tako je smokvin list motiviran postupkom Adama i Eve, opisanim u Knjizi Postanka (3, 7) do danas opstao kao frazeološka jedinica, „trava besmrtnosti“ je opjevana u epu *Gilgameš*, dok je *Achillea millefolium* biljka koju je prema Homerovom kazivanju, starogrčki junak Ahilej koristio kako bi liječio rane, te je po njemu i imenovana. Ista biljka je tradirana i u domaćoj kulturi gdje nosi naziv *hajdučka trava* prema vjerovanju da su je, u istoj svrsi kao i Ahilej, koristili lokalni hajduci. Opsesivnost biljkama je bila toliko prisutna da se u mitu o Narcisu i sam čovjek preobrazio u biljku. Međutim, pored fikcije biljke su veći značaj imale u zbilji, zbog konzumiranja ali i mnogih drugih vidova iskorištavanja. Primjerice, danas svaka raskrsnica ima znakove, ali ranije to nije bio slučaj, zbog čega su drvenaste biljake svojom visinom

ukazivale na prepoznatljivost, te su uključivane u semiotičku komunikaciju, služeći kao relativno stabilan orijentacijski element. Označavali su dobre pašnjake, plodne njive, putove do naselja i sama naselja.

Ljudi su se orijentirali prema značajnim elementima koji se ističu u okolici načinom razlikovanja od okolnih elemenata, jednostavno zato što to daje priliku za određivanje lokacije. Zato bi bilo pogrešno zaključiti da ojkonimi znače da je vegetacijska vrsta koja je označena u ojkonimskoj osnovi, dominantno obilježje regiona. Tako se skreće u onomastički naturalizam. Npr., prateći ojkonime *Tisova* (Prijevor), *Tisovac* (Doboj, Tuzla), *Tisovci* (Vareš), i oronime *Tisovica* i *Tisov do*, kojima je za motiv imenovanja poslužila *tisa* koja pripada grupi najstarijih četinjača, zaključilo bi se da je na ovome terenu prisutna istaknuta vrsta. Međutim, o njoj i njezinom postojanju tek svjedoče navedeni toponimi, da je nekad tu rasla. „Obična tisa (*Taxus baccata* L.) predstavlja terciarni relikv, te vrlo rijetku i ugroženu vrstu bosanskohercegovačke flore. (...) U Bosni i Hercegovini raste u malim izoliranim populacijama, grupama ili kao pojedinačna stabla i grmovi. Razlog njezinom nestanku je visoka uporabna vrijednost drva, što se odrazilo kroz jaki antropogeni utjecaj tijekom povijesti, o čemu svjedoče brojni arheološki nalazi. Tako je vremenom dovedena na sami rub nestanka, a u mnogim područjima je već u potpunosti nestala.“ (Ballian i dr. 2008: 431)

Uzimajući u obzir takvu interpretaciju, onomastički naturalizam bi Bosnu i Hercegovinu predstavio kao zemlju prekrivenu šumom bora, breze, lipe, bukve, johe i hrasta. Sve te vrste, dakako, postoje na njezinu terenu, ali je činjenica da su one (svaka zasebno) predstavljale razlikovno obilježje u krajevima gdje su naselja nastajala. Treba uočiti „bit psihologije imenovanja: da se ne imenuje po onom čega je mnogo, već po onom što je netipično, izuzetno da bi upravo stoga na određenom terenu bilo razlikovno.“ (Šimunović 1976: 190)

Mnoštvo takvih razlikovnih značajki učinila su da je Bosna i Hercegovina sva u nijansama zelenila. Vitka, bujna, uvijek zelena različita drveća, grmlja, zeljaste biljke i cvijeće, prisutni su po strmim obroncima brijega kao i pored ulica ili između kuća. Upravo su sve te pojavnosti: različiti biotopi, raznorodne vrste stablašica, grmlja i niskog rastinja, poslužili

kao motivi u imenovanju naselja. Iako su objekti najčešće imenovali prema njegovu izgledu i metaforama, motiv korisnosti onoga što je prisutno na objektu predstavljao je također ustaljenu i raširenu praksu. U tom kontekstu, korist od biljaka je bila višestruka: cijele biljke ili plodovi su korišteni u ishrani čovjeka i životinja, stabla su služila za gradnju i ogrijev, šiblje za pletarstvo, a sokovi, lišće ili bilje za narodnu medicinu itd. Njihova je korist uobličila pučku taksonomiju, definirala kulturne modele percipiranja i projiciranja u svijetu kroz prizmu narodnoga vjerovanja. To je imalo odraz i na razvijenost leksika: sve ono što je malo i nekorisno nazivano je samo travom, korist je porađala više naziva za veće biljaka: grmova i stabala, pri čemu je (uglavnom) jednoznačno imenovano ono što se jede ili čime se može liječiti pokoja zdravstvena tegoba. Zbog pučke taksonomije, veće biljke su u općem leksiku, pa tako i u ojkonomiji, zauzimale više prostora. S tim u vezi, u skupini ojkonomima koji su motivirani realijama iz biljnoga svijeta, prema pojavnosti i učestalosti, u ovome su radu oblikovane četiri grupe ojkonomima u čijim je osnovama moguće prepoznati: a) biotop, b) stablašice, c) travu, lozu i nisko rastinje i d) grmlje, šiblje i korov.

Semantički tip: biotop – šuma

„Turci su govorili za najljepšu pokrajinu svoga velikog carstva: *Savršena zemlja: gdje zakopaš, poteče pitka voda, a gdje padne sjeme, tu nikne drvo.*“ (Andrić 1989: 132) Bosna je takva zemlja. Oko 50 % njezina teritorija je prekriveno šumom. A na temelju ojkonomima koje svjedoče stariji zemljovid i historijska literatura, može se pretpostaviti da je nekadašnja pokrivenost šumama bila još veća. Tako je, primjerice, moguće u Darovnici kralja Tomaša Ostojića braći Dragišićima (22. 8. 1446) pročitati da u opsegu feuda s dva grada i šezdeset i dva sela, kralj daruje i „selo Gvoznicu i drugu Gvoznicu“. Iako apelativ gvoznica nije dijelom aktivnoga leksika bosanskoga jezika, kao što ni ojkonom *Gvoznica* nije potvrđen u savremenoj ojkonomiji, isti osnovom svjedoči praslavenski oblik **gvozdъ* u značenju ‘gusta četinarska šuma’ (Miklosich 1874: 643; Snoj 2009a: 843). Slavenski jezik je imao prilično razvijen dendro-inventar, a tako i sinonimski niz za nazive šuma, što potvrđuje da su bile

toliko važne da su se razlike među oblicima šume koji postoje u vanjezičkoj stvarnosti odrazile i na leksičko bogatstvo slavenskih jezika. „Dinamika šume sa svojim sadržajima: pećinama, vodama, reljefnim oblicima, ostavila je doboke tragove u ljudskoj psihi. Dinamizam života šume sa svojim životnim perioditetima: pupanje, listanje, cvatnja, jedrenje ploda, šum vode, mrak pećinskih jama, pobuđivali su misao kod primitivnog čovjeka da je šuma nastamba dobrih i zlih duhova, koji ne samo da pokreću život šume nego mogu da vladaju čovjekom.“ (Franković 1987: 251) Budući da je savremeno doba, koje od XIX st. svjedoči rapidni razvoj tehničke kulture, obilježeno nestajanjem šuma zbog melioracije, kult šume opstaje u ojkonimima kao spomenicima starijih vremena i ljudskog pamćenja.

Tablica 1. Ojkonimi motivirani nazivima biotopa

Apelativ	značenje	Ojkonim
<i>dubrava</i>	‘šuma’ (Gluhak 1993: 208)	Dubrava (KLIK), Dubrava Nova i Stara (ČEL), Dubrave (BRČ, GL, GDŠ, JA, KI, TES), Dubrave Donje i Gornje (ŽI), Dubravica (VIT, ZA, NE, ČA), Dubravice (KNJ, BRA), Dubravice Donje i Gornje (BRČ)
<i>drveta</i>	‘dugogodišnje rastinje sa stablom, granama i korijenom’ (Jahić 2010: 142)	Drvar (DR), Drvetine (BUG)
<i>gaj</i>	‘mala šuma, osobito koja je ljudskom radnjom postala ili njom hranjena i gojena te se od nje ima koristi (drva, paše itd.), a može biti i ograđena’ (AR 111: 89)	Čerigaj (ŠB), Gaj (GO, GVU, KIS, NEV, SRB, SRC), Gajevi (ILŠ, BRČ, PRNJ, ŠA), Gajine (ILŠ), Petrov Gaj (PR), Podgaj (RO, SRC, TO), Rašića Gaj (VLA), Zagajevi (RO)
<i>gorica</i>	‘šuma, šumovit kraj’ (Horvat 2018: 477)	Gorica (GR, ZE, PR, ČA, ŠIP), Gorice (BRČ, SM)
<i>hrust</i>	‘šuma s niskim drvećem’ (Wieslaw 2016)	Hrustovo (SM), Hrušanj (UP)
<i>kreka</i>	‘posječena šuma’ (Vidović 2011: 190)	Krekovi (NEV)

Apelativ	značenje	Ojkonim
<i>lug</i>	‘šumarak’ (Matasović i dr. (2016: 568), ‘močvarna šuma’ (Anić 2003)	Crni Lug (BG), Donji i Gornji Lug (ŽE), Jeginov Lug (KLS), Lug (BUG, DE, JAB, KI, PR, TO, TRB), Lugovi (MA), Modrički Lug (VU), Mokri Lug (KN), Podlug (SM), Podlugovi (IL), Velji Lug (VIŠ), Zalužje (BRA, NEV)
<i>orman</i>	‘šuma’ (Škaljić 1989: 503)	Ormanov Potok (FO), Ormanica (GDČ)
<i>šuma</i>	‘mjesto gdje šume krošnje drveća’ (usp. Gluhak 1993: 615)	Šumice (VIŠ), Šumići (GA), Šumnjaci (GL), Zebina Šuma (FO)

Semantički tip: stablašice

Stablašice su hraniteljice, tjelesne i duhovne liječnice, zaklon i štiti. Zbog svog *rasta ka nebu* – visine, simbolom su veze s Bogom, pa su čest motiv u svetim knjigama. Otuda je čovjeku znano stablo spoznaje o dobru i zlu, stablo moći i mudrosti (hrast Mamre), blagoslova (maslina), ljubavi (smokva), itd. „U Bibliji se spominje četrdesetak plodonosnih stabala (smokva, maslina, jabuka, mogranj, palma...) i oko dvadeset i četiri šumska stabla korisna za čovjeka (sandalovina, čempres, hrast, cedar, akacija, mirta...). Četrdesetak mjesta u Palestini nazvano je prema imenima stabala.“ (Tomić 1987: 429) Staro je poštovanje drveća do danas sačuvano u svetkovinama, npr. u običaju kićenja božićnoga drvca, za koje se bira jela, bor ili smreka, ili u obredu paljenja badnjaka za što su birane lisnate grane hrasta ili ljeskove grane do dva metra dužine i sa što više resa.

Izdvađa se i mnogobožački značaj pojedinih vrsta drveća (naročito hrasta, oraha, bora, gloga, drijena, ljeske, lipe i vrbe) jer je u prošlosti čovjek vjerovao da bogovi stanuju u krošnjama, da iz njih govore ljudima i objavljuju istine. U tome je počivao razlog što oko tih stabala narod se okupljao, vijećao, odlučivao i slavio religiozne svečanosti. Takvo se narodno vjerovanje možda najviše vezivalo za hrast, jer se zbog njegovih dimenzija: visokog i širokog stabla i raskošne krošnje koja je sjenovita i mračna i kao takva adekvatna za staništa nadnaravnih sila. Zbog toga ih je narod rijetko sjekao, opterećen praznovjerjem da će onaj što posiječe

sjenovito drvo umrijeti ili će mu se desiti neko zlo. Tako su stoljetno opstajala usamljena, soliterna stabla hrastova, koja su impozantnošću i dominantnošću u prostoru projicirala mističnost i magijska vjerovanja i budila strahopoštovanje čovjeka. Kada se početkom XIX stoljeća počela vršiti intenzivna sječa hrasta za proizvodnju pepela, odnosno proizvodnju sapuna u sapundžijskome obrtu, za pepelarenje su se vezale brojne legende. Npr. do Prvog svjetskog rata u šumama Bišine (općina Živinice), postojali su ostaci razbijenih željeznih kotlova u kojima se spaljivalo hrastovo drvo, a za koje je lokalno stanovništvo vjerovalo da su ostaci divova i duhova koji su gospodarili šumama. (usp. Franković 1987: 252) U narodnome jeziku kao sinonimi za ovu vrstu drveta javljaju se: hrast, rast, dub i cer. Svi oblici su korišteni i u tvorbi ojkonima.

Pored religijske, stablašice su uživale značaj i u domeni etnomedicine. Na temeljima pučke biljne medicine kao i teurgijskoga, čudotvornoga liječenja, čovjeku je poznavanje bolesti te ljekovitoga bilja i načina njegova korištenja, bilo važan dio svakodnevice. Obilje liječničko-ljekarničkih sadržaja je uključivalo dijelove (plodove, listove, koru, sok i dr.) raznih stablašica. Takvo profilaktično svojstvo naročito se vezivalo za drijen, glog i lijesku. Otuda njihova zastupljenost i u frazeologiji zdrav *k'o drijen i gloga mi!*, kao i u ojkonimiji.

Treći značaj stablašica u životu čovjeka, tiče se ishrane i prihoda. Voćarstvo je u ovom kraju od davnina bio važan izvor hrane i prihoda. U prvom redu se gaje šljive, pa jabuke, kruške i višnje, jer je od njih korist višestruka: plodovi se konzumiraju svježi te se od njih izrađuju pripravci (pekmez, rakija, sirće, sok ili sušeno voće koji se prodaju i pohranjuju za zimnicu). Njihov značaj u čovjekovu životu ovekovečen je i u imenima naselja: *Jabuka* (Gacko, Ustiprača, Grude, Sokolac, Foča), *Kruščica* (Vitez, Jajce, Kalinovik), *Kruščik* (Brod), *Kruščica* (Konjic), *Kruškovo Polje* (Šamac), *Kruškik* (Gradiška), *Oskoruša* (Rudo), *Šljivno* (Banja Luka, Rogatica), *Donje Višnjovice* (Konjic), *Donji* i *Gornji Višnjani* (Prozor-Rama), *Donji* i *Gornji Višnjik* (Derventa), *Gornja Višnjica* (Zenica), *Mahala Višnjica* (Kiseljak), *Polje Višnjica* (Kiseljak), *Višnjevo* (Gacko, Travnik), *Višnjica* (Ilijaš, Milići, Kiseljak). U ovu skupinu je moguće pridružiti i vinovu lozu koju svjedoče ojkonimi *Vinac*

(Jajce), *Vinište* (Žepče, Konjic), *Vinograd* (Pale), *Vinska* (Bosanski Brod), *Vinjani* (Posušje), i drugi toponimi npr. „njiva u Pirkovcima se zove Vinograd. U Mačkovcu ima veliki potes koji se zove Vinogradi, u Vukasovcima se Đusića brdo ranije zvalo Karića vinograd. U Peljavama i u Lukavici se po jedna njiva zove Vinograd. U Tobutu ima jedan mali vinograd, a i u Loparama ima malo hibridne loze. U mnogim pak selima često se oko kuća vidi odrina.“ (Filipović 1969: 54) Iako je podneblje pogodno za uzgajanje loze, u Hercegovini „danas neki lokaliteti nose naziv vinograd, mada tamo nema više uzgoja loze“ (Pandžić 1999: 156). Kako je prozvodnja voća uglavnom bila u znaku naturalne proizvodnje, tolika da zadovolji potrebe ljudi ovoga kraja, rijetko za podmirenje tržišta, vremenom je došlo do pojave starih, iscrpljenih voćki koje su izgubile produktivnost zbog čega su i voćni nasadi nestajali, ali su toponimi ostali čuvati sjećanje na njih.

Međutim, iako su narodni i običaji i vjerovanja sigurno imali udjela u procesu ojkonomizacije, ipak su florne oblasti disponirale i oblikovale ojkonomsku sliku Bosne i Hercegovine. Počevši od najnižih područja, uz Unu, Savu i Drinu i njihove pritoke, javljaju se izolirana područja šume johe, odakle su i ojkonomi *Johova* (Kozarska Dubica), *Johovac* (Bijeljina), *Johovac* (Doboj), *Johovica* (Velika Kladuša), *Jhovica* i *Jošava* (Novi Grad, bivši Bosanski Novi), *Jošavica* (Vukosavlje), *Jošanica* (Zvornik, Foča), *Jošavka* (Čelinac) i *Joševa* (Bratunac). Na njih se naslanjanju šume kestena pa su u istim područjima utvrđeni ojkonomi *Kostajnica* (Doboj), *Kostenik* (Ustiprača), međutim kesten je u najvećem obimu specifičnost unske krajine pa otuda i *Kostajnica* u porječju Une. Izolirani su prijeri za johanu i kesten u gornjem toku Neretve pa općina Konjic ima naselja *Jošanica* i *Kostajnica*. Na separatima sjeverne i sjeveroistočne Bosne nalaze se područja bukve, što potvrđuju primjeri *Bukinje* (Tuzla), *Bukova Greda* (Orašje), *Bukvik Donji* i *Gornji* (Brčko), *Bukovac* (Brčko, Gradiška, Derventa), *Bukovica* (Bijeljina), taj se pojas spušta rijekom Bosnom i prenosi na područje Dinarida u zapadnoj i jugozapadnoj Bosni: *Bukovac* (Doboj) *Bukovica Mala* i *Velika* (Derventa, Doboj), *Bukovik* (Breza), *Bukovlje* (Kakanj), *Bukva* (Tešanj, Kreševo), *Bukve* (Vitez), *Bukovlje* (Velika Kladuša).

Području južne Bosne i visoke Hercegovine je visinski pojas zajednica bora, jele, smreke i smrče: *Borova Ravan* (Gornji Vakuf-Uskoplje), *Borovica Donja* i *Gornja* (Vareš), *Borovičke Njive* (Vareš), *Podbor* (Prozor-Rama), *Podborje* (Kakanj), *Stoborani* (Han Pijesak), *Jelinak* (Busovača), *Jelovci* (Han Pijesak), *Jelašje* (Visoko), *Smrčevice* (Gornji Vakuf-Uskoplje), *Smrekovica* (Breza). Treći pojas je izmijenjeno mediteranski, hercegovački u kojem preovladava degradacioni stadij u vidu niskih izdanačkih šuma, šikara i šibljaka, s prelazimo u kamenjare, te je na tom klimatološki najtoplijem predjelu zemlje, tek ponegdje očuvana dendroflora. „U području istraživanja susreću se, npr., sastojine cera ili sastojine medunca i cera u višoj zoni na relativno dubljim očuvanim zemljištima u okolini Trebinja“ (Stefanović i dr. 1977: 24): *Cerovac* (Trebinje), *Cerovica* i *Cerovo* (Neum). Međutim posljednji su primjeri mogli biti motivirani i sastavom/izgledom zemlje, jer je „degradirana niska šuma cera na crvenicama i posmeđenim crnicama iznad krečnjaka“ (Stefanović i dr. 1977: 44).

Međutim, nužno je istaći da su savremene okolnosti čovjekova življenja prouzrokovale promjene u korištenju prostora. Iskorištavanje šuma je poprimilo progresivno napreduje u neželjenom, ali očekivanom pravcu. Eksploatacija je započela dolaskom Austro-Ugarske, koja otvara prve pilane, utemeljuje drvenu industriju i tehnološku evoluciju, sa čime je poteklo rapidno sječenje šuma i odmicanje od ranijeg krajolika i života u njemu. Ljudi su u prilici jedino kroz imena toponima doći do osvješćivanja koji odvodi u prostor kakav je nekoć bio.

Tablica 1. Ojkonimi motivirani nazivima stablašica

apelativ	značenje	ojkonim
bor	<i>Pinus silvestris</i>	Borje (FO), Borova (UP), Borova Ravan (GVU), Borovac (BAN, VIŠ, RO, SO), Borovica Donja i Gornja (VAR), Borovo Polje (MOD)
brekinje	<i>Sorbus torminalis</i>	Brekinja (KD), Brekovi (GOR), Brekovica (BIH), Breka (BRČ)

apelativ	značenje	ojkonim
breza	<i>'Betula alba'</i>	Breza (BRE), Breze (TZ), Brezici (DER, MAG), Brezičani (DV, PR, ČEL), Brezik (BRČ, VAR, KLS, PRNJ, SRK), Brezje (VIŠ, LO, RO, GO, DUB), Brezova Kosa (CA), Brezove Dane (MAG), Brezovice (PA, SRC, ČAJ), Brezovik (VIS), Brezovljani (SRB), Brezovo Polje (BRČ)
brijest	<i>'Ulmus campestris'</i>	Brestica (NE), Brestice (BIL), Brestovac (BP), Brestovčina (BG), Brestovo (ST), Brijesnica (BI), Brijesnica Donja i Gornja (LU), Brijesnica Mala i Velika (DI), Brijest (LO), Bristovi (BUG)
bukva	<i>'Fagus sylvatica'</i>	Bukinje (TZ), Bukov Do (OL), Bukova Gora (TO), Bukova Greda (OR), Bukovac (BRČ, GDŠ, DER, DO), Bukovača (BP), Bukovci (BUS), Bukovica (ZE, KIS, KNJ, LA, TO, CA), Bukovica Donja i Gornja (BI, MI), Bukovica Mala i Velika (DER, DO), Bukovik (BRE, SO), Bukovlje (VK, KA, KNJ), Bukva (KR, TEŠ, VIT), Bukve (VIT), Bukvica (KAL), Bukvik Donji i Gornji (BRČ)
cer	<i>'Quercus cerris'</i>	Cer (ZV), Cerik (BRČ, LU, SRK, TZ), Cerova (KLK), Cerova Ravan (FO), Cerovac (TEŠ, TRB), Cerovica (STA, NE, NG), Cerovo (NE), Cerska (VL)
drača	<i>'Paliurus spinachristi'</i>	Drače (FO), Dračevice (MO), Dračevo (TRB, ČA)
drijen	<i>'Cornus mas'</i>	Drenov Do (JA), Drenova (PRNJ), Drenova Glavica (BK), Drijen (DER, KA), Drijenča (ČE), Drijenjani (TRB)
dub	<i>'Quercus cerris'</i>	Dub (IL, RO), Dubac (RU), Dubačko (MI), Dubica (MG), Dubljani (TRB), Dubnica (MI, KLS), Dubovo Brdo (KA), Dubovsko (BIH), Dubrava (KAL), Dubrava Nova i Stara (ČEL), Dubrave (BRČ, GL, GDŠ, JA, KIS, TES), Dubrave Donje i Gornje (ŽIV), Dubravica (VIT, ZAV, NE, ČA), Dubravice (KNJ, BRA), Dubravice Donje i Gornje (BRČ)
glog	<i>'Crataegus'</i>	Glogošnica (JAB), Glogova (BRA, VIŠ), Glogovac (BI, CA), Glogovica (DO)

apelativ	značenje	ojkonim
grab	<i>'Carpinus orientalis'</i>	Grab (LJUB, TRB), Grabik Ilova (PRNJ), Grablje (BUS, LJU), Grabova Draga (ŠB), Grabovac (VK, ČEL), Grabovci (KO), Grabovica (VL, DO, KV, ŽE, NEV, OL, TO), Grabovica Donja i Gornja (TZ), Grabovik (GO, RU, FO), Grabovina (ČA), Grabovnik (LJUB), Gusti Grab (BUS), Podgrab (PA), Viti Grab (RU)
hrast	<i>'Quercus cerris'</i>	Hrasnica (GVU), Hrasno (BUS, KA, NS), Hrasno Brdo (NS), Hrasno Donje i Gornje (KLS), Hrastišta (SO), Hrastovac (KA), Hrastovi (KIS), Rast (NEV), Rasno (ŠB)
jablan	<i>'Populus pyramidalis'</i>	Jablan (DV, LA), Jablanica (TRN, VIŠ, GDŠ, JAB, LO, MAG, TEŠ), Jablanići (KAL), Donja Jablanica (JAB)
jabuka	<i>'Malus'</i>	Jabuka (GA, UP, GR, SO, FO)
jasen	<i>'Oleaceae Fraxinus'</i>	Jasen (IL, VLS, TRB), Jasena (NEV), Jasenica (ZV, BK, MO, SRK, TRB, ČA, GDČ, RO), Jasenice (GA), Jasenik (KNJ), Jasenova (TES), Jasenovac (BP), Jasenovi Potoci (MG), Jasenovo (FO), Jasenje (KD, TEO), Velika Jasenica (BK), Donji i Gornji Jasenjani (MO)
jasika	<i>'Populus tremula'</i>	Jasik (PA, PRNJ, SO), Jasika (ZE), Jasikovac (TEO)
javor	<i>'Acer'</i>	Javor (BUS, KA, ŠE), Javorani (KN), Javorik (KNJ), Javornik (VAR)
jela	<i>'Abies alba'</i>	Jelače (GVU), Jelašje (VIS), Jelaške (OL), Jeleč (HA, FO), Jelinak (BUS), Jelovci (PA, HP), Jelovče Selo (GDČ), Jelovo Brdo (KLS), Kadin Jelovac (KD), Krna Jela (FO), Krnja Jela (BP), Podjele (BUS), Donji i Gornji Jelovac (KD)
joha	<i>'Alnus'</i>	Johova (KD), Johovac (BI, DO), Johovica (VK, NG), Jehovac (KIS), Jehovina (KA)
klijen	<i>'Acer campestre'</i>	Kljjen (NEV), Kljenci (BIL)
kesten	<i>'Castanea sativa'</i>	Kostajnica (DO, KNJ, KO), Kostenik (UP)

apelativ	značenje	ojkonim
kruška	<i>'Pyrus'</i>	Kruščica (VIT, JA, KAL), Kruščik (BR), Kruščica (JA, KAL), Krušev Do (SRC)
kun/klen	<i>'Aceraceae'</i>	Kunovo (FO), Kunja Glavica (TRB)
lijeska	<i>'Coryllus Avellana'</i>	Ljeskare (PR), Ljeskov Dub (GA), Ljeskovac (BI), Ljeskove Vode (DO), Ljeskovica (DR, ŽE), Ljeskovik (UP, SRC), Ljesovina (KO), Donja i Gornja Lijeska (VIŠ), Lijeske (ZE)
lipa	<i>'Tilia platyphyllos'</i>	Donji Lipik (SM), Gornja Lipovača (GDŠ), Gornje Liplje (TES), Gornji Lipnik (SM), Lipa (BIH, KR, LI, TO), Lipac (DO), Lipje (SRK), Liplje (KV, ZV), Lipnica (KA), Lipnica Donja, Srednja i Gornja (TZ), Lipnik (IL, IGS, GA), Lipno (LJUB), Lipovac (SRC, ČE), Lipovača (ŠI), Lipovice (KLS, LO), Podlipci (JA), Podlipik (IL)
orah	<i>'Juglans regia'</i>	Donji i Gornji Orahovac (TRB), Gornji Orašac (DOB), Orach (BIL, VAR, RU, RA), Orahov Do (RA), Orahova (GDŠ, KV), Orahovci (VIŠ), Orahovica (HA, ŽE, ZE, KNJ, LU, SRC), Orahovica Donja i Gornja (GRČ), Orahovice (BIL, GO), Orahovljani (DV, MG), Orahovlje (LJUB), Orahovo (BR, RO, TR, FO), Oraovac (ZV), Orašac (BIH, VIS, NT, PR, TR), Orašje (OR, PRNJ, TZ, DO), Orašje Planje (TEŠ), Podorašac (KNJ), Podorašje (SRK), Pobrđe Orahovo (KIS)
oskoruša	<i>'Sorbus domestica'</i>	Oskoruša (RU)
rakita	<i>'Salix purpurea'</i>	Rakite (PA), Rakitnica (TRN, RO)
smreka	<i>'Juniperus oxycearus'</i>	Smrekovica (BR)
šljiva	<i>'Prunus domestica'</i>	Šljivno (BL, RO)
tisa	<i>'Taxus baccata'</i>	Tisova (PR), Tisovac (DO, TZ), Tisovci (VAR)
topola	<i>'Populus'</i>	Nova Topola (GDŠ)
trešnja	<i>'Prunus avium'</i>	Trešnjeva Glava (ZE), Trešnjevica (KAL, KNJ)

apelativ	značenje	ojkonim
višnja	<i>'Prunus cerasus'</i>	Donje Višnjevice (KNJ), Donji i Gornji Višnjani (PR), Donji i Gornji Višnjik (DE), Gornja Višnjica (ZE), Mahala Višnjica (KIS), Polje Višnjica (KIS), Višnjevo (GA, TR), Višnjica (IL, MI, KIS), Višnjici (VAR)
vrba	<i>'Salix babylonica'</i>	Vrba (GA, GL), Vrbanja (HA, BUG), Vrbanjci (KV), Vrbica (BIL, GO, ŽE, JA, LI), Vrbnica (FO), Vrbovac (ODŽ), Vrbovnik (BRE, TRN), Donje i Gornje Vrbno (TRB), Donji i Gornji Vrbljani (RI)

Semantički tip: žitarice, niska flora i loze

Za Bosnu se smatra da je, što se tiče prirodnoga bogatstva i poroda zemlje, bogat kraj. U tom se kontekstu naročito isticala Posavina. Međutim, ni Posavina ni Semberija, kao ravnice i male bosanske žitnice, nisu ono što su mogle i trebale biti. Razloga tome ima više: zbog neuređenosti korita, u prošlosti je taj dio često bio pod poplavama Save, Drine i njihovih pritoka, pa su znatne površine dugo bile neplodne, pod močvarama i barama. Drugi razlog je deagrarizacija, intenzivni prelazak stanovništva iz poljoprivrede u nepoljoprivredne djelatnosti, do kojega je došlo s reformama austrougarske vlasti. Promjene u poljoprivrednoj proizvodnji, kao i one izvan poljoprivrede, posebno u industriji, promijenile su vijekovima ustaljeni seljački način života. (usp. Sparavalo 1990) Možda u svemu tome treba tražiti razlog zašto žitarice kao najrasprostranjenija i najvažnija kultura za prehranu ljudi, nisu naročito plodan motiv u ojkonimiji. Zabilježen je tek po jedan ojkonim motiviran najvažnijim krušnim žitaricama: pšenica > *Pšenik* (Jajce), ječam > *Ječmišta* (Foča), ozimica (raž) > *Ozimica* (Žepče), proso > *Prosje* (Busovača), lan > *Laništa* (Brčko).

Dosta je samoniklica uključeno u skupinu korisnoga bilja. Kao najpristupačniji i najjeftiniji prirodni izvori koji se koriste za potrebe primarne zdravstvene zaštite, ljudi su nerijetko koristili zovu/bazgu. Upravo je ovaj motiv skriven u imenu *Zenica*, koji dolazi od slavenske riječi *Bazenica* što je naziv današnje zove, zobe, zovike, zobike. (Ibrahimpašić 1973: 428) Ranije se u Bosni vjerovalo da je zova dobra za odbranu od

zlih sila (Franković 1987: 254), da je njezin cvijet lijek za plućne bolesti i glavobolju, dok se od lišća pravio melem za rane (Božović 1987: 260). I bokvica je korištena u etnomedicini kao melem za rane, dok se sok uzima kod želudačnih problema i uhobolje (Božović 1987: 260). Još jedan naziv djeluje kao da je dio duboke povijesti. To je „broć (*Rubia tinctoria*), biljka koja se svojedobno uzgajala po kućanstvima i obilno koristila kao prirodna boja za bojanje npr. jaja o Uskrsu“. (Šugar 2008: 13) Kulturu sjećanja njeguje ojkonom *Broćanac* u općinama Neum i Posušje. I naziv *čubar* je na putu prelaska u pasivni leksički sloj. Ovu ljekovitu i začinsku biljku nalazimo ovjekovječenu u ojkonomima Čubren i Čubrići. Više je ojkonomima motivirano samoniklicom *paprat* koja se u etnomedicini koristila kao sredstvo protiv bolova, pa tako i protiv glavobolje. Navedene i druge biljke njegovane su, čuvane i prenošene i kroz tzv. ljekaruše (npr. fra Franje Gracića²) ili biljaruše (npr. Muhibbijevi zapisi)³, pa su nerijetko takvi izvori, kao dijelovi narodnoga jezika, služili za dekodiranje mnogih ojkonomima.

Tablica 1. Ojkonomi motivirani nazivima žitarica, niske flore i loze

apelativ	značenje	ojkonom
bazenica	' <i>Sambucus</i> '	Zenica (ZE)
bokvica	' <i>Plantago</i> '	Žabokvica (SRC)
broć	' <i>Rubia tinctorum L.</i> '	Broćanac (NE, PO)
bršljan	' <i>Hedera helix L.</i> '	Brštanica (NE), Brštnik (BER)
čemerika	' <i>Veratrum</i> '	Čemernica (IL, PA, FOJ), Čemerno (GA)

² „U svim ovim pokrajinama ima različitih vrsta biljaka, osobito ljekovitih: srčanik, vodeni božur, uspravna petoprsta, vilino sito, anđelika, livadni dvornik, strupnik, ljekovita milica, rabarbara, srebrenka, kopitnjak, vučja stopa, šupljozub, da ne nabrajam dalje.“ (Matošević 2019: 53)

³ „U tom se tekstu uz neke turske nazive bilja navode i bosanski. Ponekad autor uvodi i latinske nazive napisane arapskim pismom, a propušta navesti turske, kao u primjeru biljke “anagallis koju na bosanskome zovu kužji mor, što znači ubojica kuge”. Ostali bosanski nazivi u toj biljaruši su oman, voluji jezik, čivit milostivi, sutlić, smilje, čubra, kukurijek, crni korijen i crna kihavica, crnošina, udika ili hudika. Uz osnovni tekst ima i Muhibbijevih glosa: tako on za jednu biljku zapisuje prvo arapski naziv (*zafar al-ḥayl*), zatim turski (*at tabanı*) i naposljetku tri bosanska: “konjsko kopito, a neki kažu podbjel, pa i repuh”. I u tom je rukopisu sastavio mali rječnik turskih, arapskih i bosanskih naziva; bosanski su bor, smrča, jela, smreka, mušmula, drenjina i glog.“ (Paić-Vukić 2007: 140)

apelativ	značenje	ojkonim
čubar / čubrić	<i>'Satureja hortensis</i> <i>L.'</i>	Čubren (KIS), Čubrići (RO)
hudika / udika	<i>'Viburnum'</i>	Hudeč (TZ)
jagoda	<i>'Fragaria'</i>	Donja i Gornja Jagodina (VIŠ), Jagodići (BUG, GO), Jagodnja (BRA)
ljiljan	<i>'Lilium candidum'</i>	Ljeljenča (BI)
metilj	<i>'Lysimachia</i> <i>nummularia'</i>	Metilji (OL)
paprat	<i>'Pteridophyta'</i>	Paprača (ŠE), Papratnica (ŽE), Papratno (KA, FO), Donja i Gornja Papratnica (KA), Poprati (STO)
repuh	<i>'Petasites hybridus'</i>	Repuševići (VIŠ)
sijerak	<i>'Sorgum vulgare'</i>	Sijerci (SO), Sijerča (KAL)
smilje	<i>'Helichrysum'</i>	Smiljevac (LO)
strupnik	<i>'Scrophularia no-</i> <i>dosa L.'</i>	Strupići (BER), Strupina (MAG), Strupnić (LIV)
trstika	<i>'Phragmites</i> <i>communis'</i>	Trstenci (DER), Tršće (KA), Trševine (VIŠ)
vinova loza	<i>'Vitis vinifera'</i>	Vinac (JA), Vinište (ŽE, KNJ), Vinograd (PA), Vinska (BR), Vinjani (PO)
volujac / volujak	<i>'Anchusa officinalis'</i>	Podvolujak (ZA), Volujac (TRB), Volujak (KR)
zova	<i>'Sambucus</i> <i>'Plantago'</i>	Zovi Do (NEV), Zovik (KO), Donji i Gornji Zovik (HA, BRČ)
žuka	<i>'Juncus'</i>	Žukovica (NE)

Semantički tip: grmlje, šiblje i korov

U domeni privrednoga značaja, izuzev tzv. korisnih biljaka, bitnu su ulogu imale i tzv. "štetne" biljke koje se obično nazivaju grmljem, šibljem i korovom. Grmlje i šiblje se uglavnom krčilo zarad dobijanja prostora za naselje, pašnjake ili obradu. Korovi su biljke koje su se iz prirodnih biotopa uselile na poljoprivredne, rjeđe šumske površine i svojom životnom aktivnošću smanjuju prinose. Međutim, kako u

svakom pravilu postoji izuzetak, i u skupini korova postoje biljke koje za čovjeka imaju vrlo veliki značaj. Npr, kopriva nije samo neopravdano zanemarivana, nego je neosnovano žigosana frazom ‘neće grom u koprive’ kojom se referira da je beskorisna, iako je kopriva izuzetno ljekovita biljka, jestiva i bogata vitaminom C. Izuzeci se nalaze i u grmlju pa su se u narodnoj medicini otpore i robusne stablašice borovnice, trnine i šipka, koristile za liječenje kašlja, grčeva, pročišćavanje krvi i kod groznice. (Božović 1987: 261).

Tablica 1. Ojkonimi motivirani nazivima grmlja, šiblja i korova

apelativ	značenje	ojkonim
borovnica	<i>'Vaccinium myrtillus'</i>	Borovnica (ZAV, PR)
grm	<i>'Frutex'</i>	Crveni Grm (LJUB), Grm (ZE), Grmljani (TRB), Grmuša (BIH), Skočigrm (TRB)
kopriva	<i>'Urtica'</i>	Donja i Gornja Kopriva (CA), Koprivci (TEŠ), Koprivna (ZE, MO, SM), Koprivnica (KA), Koprivno (MI)
ostruga	<i>'Rubus caesius L.'</i>	Ostruška Citonja (FO), Ostružno (GO), Ostružnja Donja i Gornja (ST)
rujevina	<i>'Cotinus coggygria'</i>	Rujišta (VIŠ), Rujnica (CA, ZA)
šiba	<i>'Virgaurea'</i>	Šibenica (JA), Šibošnica (ČE), Šibovi (KV, MG), Šibovska (PRNJ)
šik(ara)	<i>'Frutex'</i>	Šikulje (VAR, LU), Šikovača (VK)
šip(ak/rag)	a. <i>'Rosa canina'</i> b. <i>'Frutex'</i>	Šip (PA, VIŠ), Šipačno (NEV), Šipovača (LJUB), Šipovica (GA), Šipovik (TR), Šipovo (ŠI), Šiprage (KV)
trn	<i>'Prunus spinosa'</i>	Trn (VK, LA, ŠB), Trnava (SM), Trnavci (RU), Trnavci kod Rudog (RU), Trnčići (HA), Trnčina (RA), Trnčić Brijeg (DR), Trnopolje (PR), Trnova (SM), Trnovac (GDŠ, NT), Trnovi (VK), Trnovica (BIL, ZV, KAL), Trnovo (RO, MG, TRN), Trnjaci (BI, BRČ)

Tvorbene značajke

Tvorbene strukture ojkonima koji su motivirani realijama iz biljnoga svijeta rezultat su pridruživanja značajnoga broja ojkoleksema i ojkosufiksa kao tvorbenih elemenata prema kojima se razlikuju: jednočlani i višečlani ojkonimi. Jednočlani ojkonimi u najvećem broju nastaju od apelativa odnosno opće imenice kojom se označavaju biljne vrste i biljne zajednice, npr. *Breka, Breza, Breze, Bukve, Cer, Dub, Gaj, Grab, Jablan, Jabuka, Jasen, Lipa, Lug, Orah, Vrba*. U nekim primjerima, naziv za stablo, koji je poslužio kao motiv u procesu ojkonimizacije, jednak je nazivu za plod, npr. *Jabuka, Orah*. Pored toga, razvijaju i značenja singularnosti i pluralnosti, pa ojkonimi *Grabovina* u značenju ‘veliko stablo graba’, *Borina* ‘veliki bor’ i *Ljesovina* ‘velika lijeska’, zapravo bilježe semantičko širenje u grabovu, borovu, odnosno šumu lijeske. U toponimiji slavenskih zemalja česte su formulacije na *-ina*, posebno od naziva za životinje i drveća. Ova ojkonimska značajka prisutna je kao općeslavenska, a čak je Jirgen Prinz u studiji iz 1964. godine ukazao na podudarnosti u slavenskim i baltičkim toponimima izvedenim od korijena **berž-* ‘breza’, utvrdivši supostojanje završetka *-ina* (mn. – *ine*): lit. *Beržyne, Paberžyne*, rus. *Березина*, polj. *Brzezina*, češ. *Březina*, slvč. *Brezina*, u množini lit. *Beržynų*, rus. *Березны*, polj. *Brzeziny*, češ. *Březiny* (Prinz 1964: 250).

Analizirajući tvorbu fitoojkonima, sljedeći prefiksi su imali najveću pojavnost:

prefiks	značenje	ojkonim
<i>pod(a)-</i>	zemljopisni se objekt nalazi ispod drugoga ili drugih zemljopisnih objekata	Podgaj, Podgrab, Podjele, Podlipci, Podlipik, Podorašje, Podorašac, Podvolujac
<i>za-</i>	postlokalnost ili izamjesnost – zemljopisni se objekt nalazi sa stražnje strane drugoga ili drugih zemljopisnih objekata	Zagajevi, Zalužje

Prevladavaju izvedeni ojkonimi sufiksalne tvorbe, tvoreni sljedećim sufiksima:

sufiks	značenje	ojkonim
-ac	deminutivnost uz funkciju poimeničavanja pridjeva; u strukturi s nazivom za biljku ističe prisutnost određenoga biljnoga pokrova	Borovac, Brestovac, Bukovac, Cerovac, Dudac, Glogovac, Grabovac, Hrastovac, Jasenovac, Jasikovac, Jelovac, Johovac, Jehovac, Ljeskovac, Lipac, Orahovac, Orašac, Tisovac, Trnovac, Vrbovac
-ica	funkcija poimeničavanja pridjeva; u strukturi s nazivom za biljku ističe prisutnost određenoga biljnoga pokrova	Borovica, Brekovica, Brestica, Brijesnica, Bukvica, Bukovica, Cerovica, Glogovica, Grabovica, Jablanica, Jasenica, Johovica, Kostajnica, Lipnica, Orahovica, Rakitnica, Smrekovica, Trešnjevica, Višnjica, Vrbica, Brštanica, Papratnica, Borovnica, Koprivnica, Šibošnica, Šipovica, Trnovica
-ina	u strukturi s nazivom za biljku ističe prisutnost određenoga biljnoga pokrova	Grabovina, Jehovina, Ljesovina, Jagodina
-uša	u strukturi s nazivom za biljku ističe prisutnost određenoga biljnoga pokrova	Oskoruša, Grmuša

Konverzija ili preobrazba je bezafiksalni tvorbeni način koji počiva na prelasku jedne vrste riječi u drugu, pri čemu se mijenjaju gramatička obilježja osnovne riječi, ali nema promjene njenog glasovnog sastava: novodobijena riječ uzima gramatička obilježja one vrste riječi u koju stupa. (GBJ 2000: 308). Ovim tvorbenim načinom, univerbizacijom, nastaju tzv. krnji ojkonimi, i to kontekstnim elidiranjem na sljedeći način:

borova draga / glava / gora / kosa / luka / ravan > *Borova*
cerovo brdo / polje > *Cerovo*

Na isti način nastali su ojkonimi *Borova*, *Cerova*, *Drenova*, *Glogova*, *Jasenova*, *Johova*, *Tisova*, *Brestovo*, *Cerovo*, *Dubovo*, *Jasenovo*, *Kunovo*, *Orahovo*, *Šipovo*, *Trnovo*. Većina tih oblika javljaju se i kao sastavnice

sintagmatskih ojkonima. Kod kvalitativnih višečlanih ojkonima, pridjevski član nastaje od naziva biljke, npr. *borova~*, *brezova~*, *bukova~*, međutim tad ne znači posjedovanje. Značenje ojkonima ne ovisi samo o značenju pridjevske osnove nego i o imenici uz koju dotični pridjev stoji. U bosanskohercegovačkoj ojkonimiji takvu poziciju imenice u ojkonimskoj sintagmi pune oblici *brdo*, *do*, *draga*, *glava*, *gora*, *kosa*, *luka*, *njive*, *polje*, *ravan*, *vode*, pa budući da su to sve topografski termini, razvija se značenje 'mjesta obraslog biljkom što im je u osnovi'.

Jedan od najčešćih razloga postanka ojkonima s antonimnim sastavnicama jest izbjegavanje homonimnih imena. (Frančić-Mihaljević 1997–1998: 80). Pri tome, ojkonimi uglavnom tvore antonimske parove (Borovica Donja i Gornja, Brijesnica Donja i Gornja, Bukovica Donja i Gornja, Grabovica Donja i Gornja, Donja i Gornja Lijeska, Orahovica Donja i Gornja, Donja i Gornja Jagodina) i vrlo rijetko antonimne nizove koji su maksimalno tročlani (*mali – srednji – veliki*) zbog ograničenja mogućnosti kompariranja antonimnih pridjeva u toponimiji, npr. *Lipnica Donja*, *Srednja* i *Gornja*.

Etimološke značajke

U analiziranome korpusu ojkonima prevladavali su slavenski nazivi biljaka koji se u bosanskome jeziku upotrebljavaju i danas, što svjedoči o kontinuitetu slavenskih naziva. Nedvojbeno, mnogi nazivi iz domene dendoflore ili drugih biljaka koji su u poredbenoj gramatici ukazali na zajednički slavenski jezik i pomogli da se bolje sagleda slavenska daleka prošlost, npr. da nisu znali za bukvu jer su na tu vrstu naišli tek u vrijeme seoba i ime joj dali prema njemačkoj riječi *Buche*, kao ni za tisu, drvo iz srednje i južne Europe, dok su raspoznavali hrast, jasiku, brezu, jelu, jabuku, šljivu ili orah. (Kont 1989: 86) Poznat je slučaj riječi za 'bukvu' koju su lingvisti rekonstruirati u ie. (lat. *fāgus*, grč. *φηγός*, engleski *beech* itd.) i tako postavili hipoteze da je u ie. pradomovini rasla i bukva, utvrdivši i njezino lociranje (Kapović 2008: 17). Na prostoru Bosne i Hercegovine, Slaveni su se sreli s bukvom u nepreglednim šumama. Nedvojbeno je i to da su Bosanci i Hercegovci i nazive za nisko rastinje baštinili iz doba praslavenske zajednice. Na taj zaključak navodi

etimologija nekih biljaka koja nam potvrđuje da su Slaveni poznavali njihova dejstva na čovjeka, npr. o otrovnosti biljke čemerike svjedoči upravo njezin naziv. Dominantni slavenski korijen u ojkonimima, moguće je prepoznati u sljedećem prikazu.

etimologija	apelativ
psl. * <i>borb</i> (Snoj 2006: 82)	bor
psl. * <i>bêrstb</i> (Snoj 2006: 87)	brijest
psl. * <i>berza</i> (Snoj 2006: 87)	breza
psl. * <i>buky</i> < germ. Buche (Snoj 2006: 94)	bukva
psl. * <i>dq̃b̃</i> (Snoj 2006: 144)	hrast
psl. * <i>dręzga</i> (Matasović i dr. 2016: 197)	driježga
psl. * <i>dervo</i> (Snoj 2006: 153)	drvo
psl. * <i>gajb</i> (Snoj 2006: 193)	šumarak
psl. * <i>gorica</i> (Snoj 2006: 210)	gorica
psl. * <i>gr̃m̃</i> (Snoj 2006: 220)	grm
psl. * <i>glogb</i> (Snoj 2006: 204)	glog
psl. * <i>grušbka</i> (Matasović i dr. 2016: 514)	kruška
Psl. * <i>hr̃stati</i> (Gluhak 1993: 267)	hrust
psl. * <i>xvorstb</i> (Matasović i dr. 2016: 335)	hrast
psl. * <i>abolnb</i> (Gluhak 1993: 283)	jablan
psl. * <i>abl̃bka</i> (Gluhak 1993: 284)	jabuka
psl. * <i>agoda</i> (Gluhak 1993: 285)	jagoda
psl. * <i>el̃bxa</i> (Matasović i dr. 2016: 408)	joha
psl. * <i>ę̃b̃m̃</i> (Matasović i dr. 2016: 400)	ječam
psl. * <i>k̃p̃ina</i> (Matasović i dr. 2016: 525)	kupina
psl. * <i>k̃p̃riva</i> (Matasović i dr. 2016: 480)	kopriva
psl. * <i>l̃ska</i> (Matasović i dr. 2016: 554)	lijeska
psl. * <i>lipa</i> (Matasović i dr. 2016: 556–557)	lipa
psl. * <i>l̃gb̃</i> (Matasović i dr. 2016: 568)	lug
psl. * <i>orę̃b̃</i> (Snoj 2009: 476)	orah
psl. * <i>osokorušb</i> (Gluhak 1993: 459)	oskoruša
psl. * <i>ostr̃ga</i> (Snoj 2009: 481)	ostruga
psl. * <i>orkyta</i> (Snoj 2009: 601)	rakita

etimologija	apelativ
psl. *sliva (Snoj 2009: 669)	šljiva
psl. *šiba (Snoj 2009: 725)	šiblje
psl. *šumb (Snoj 2009: 725)	šuma
psl. *tisv (Snoj 2009: 766)	tisa
psl. *topolv (Gluhak 1993: 633)	topola
psl. *trvnv (Snoj 2009: 785)	trn
psl. *trvstv (Gluhak 1993: 640)	trstika
psl. *vrba (Snoj 2009: 833)	vrba

Iako su nazivi većinom slavenskoga porijekla, usamljeni su ojkonimi motivirana turcizmom orman < tur. *orman* (Škaljić 1989: 503) ili preko turskoga kao jezika posrednika, grecizmom kesten < tur. *kestane* < grč. *κάστανος* (Škaljić 1989: 407).

Zaključak

Biljni svijet je sveprisutan u čovjekovu životu, kao dio njegova okruženja, prehrane ili kroz ulogu u medicini, mitologiji, folkloru i religiji. Svoje spoznaje o biljkama, vezu s njima, Bosanci i Hercegovci su ostvarili i ovjekovječili najprije riječima kojima su potvrdili da su spoznali biljne realije, raspoznali biljne vrste i njihove specifičnosti, a zatim su kroz ojkonime izrazili svoju zahvalnost i afektivnost prema biljkama iz okolice. Ojkonimska motivacijska pozadina posvjedočila je obilježja bosanskohercegovačkoga krajolika, svjedočeći svojevrstan katalog biljnih vrsta Bosne i Hercegovine. Tako je u procesu ojkonimizacije, u građi koja je obuhvatila 6000 bosanskohercegovačkih ojkonima, potvrđeno 77 motiva koji su motivirali 578 ojkonima, što Bosnu i Hercegovinu i prema toponimijskome atlasu svrstava u red biljnim vrstama bogatih zemalja. Veći dio (343) ojkonima motiviran je nekim nazivom stablašica. U prošlosti stablašice su bile primarne hraniteljice, tjelesne i duhovne liječnice, zaklon, štiti orijentir u prostoru. Otuda ne treba čuditi činjenica da su bile često birani motiv preko kojega je čovjek imenovao svoja naselja. Međutim, iako su narodni običaji i vjerovanja sigurno

imali udjela u procesu ojkonomizacije, ipak su florne oblasti disponirale i oblikovale ojkonomsku sliku Bosne i Hercegovine. Počevši od najnižih područja, uz Unu, Savu i Drinu i njihove pritoke, javljaju se izolirana područja johe i kestena, a tako i ojkonomi motivirani njima. Na separata sjeverne i sjeveroistočne Bosne nalaze se područja bukve, dok je na području južne Bosne i visoke Hercegovine visinski pojas zajednica bora, jele, smreke i smrče, pa su se i ove vrste, obilježivši florne oblasti, preslikale i u domaću ojkonomiju. Takav način imenovanja najčešće je proveden univerbizacijom, npr. borova šuma > Borovica, bukova šuma > Bukovica, glogova šuma > Glogovica i sl. Tu su i poimeničeni oblici zbirnih imenica šumarak breza > Brezik, šumarak bukve > Bukvik, šumarak cera > Cerik, itd. Neke biljke nisu našle odraz u nazivima naselja, međutim to ne mora nužno značiti da se nisu ostvarile kao adekvatan poticaj za imenovanje, nego da su se ojkonomi ustalili, kada su te kulture stigle u bh. krajeve. To prati i činjenica da su u analiziranim fito-ojkonomima prevladavali slavenski nazivi biljaka koji se u bosanskom jeziku upotrebljavaju i danas, što svjedoči i o kontinuitetu slavenskih naziva. Iako su žitarice kao najrasprostranjenija i najvažnija kultura za prehranu ljudi, očekivane u ojkonomiji, nisu se definirale kao naročito plodan motiv. Njihovo mjesto su nadomjestile samoniklice, vjerovatno zbog njihova značaja u etnomedicini.

Prateći primjere fito-ojkonomima, moguće je ispratiti i kako su Bosanci i Hercegovci stoljećima stvarali i stvorili vlastitu ojkonomiju, jedno od bitnih obilježja jezika i vlastite posebnosti.

Popis općina i njihovih skraćenica korištenih u radu

općina	skraćenica	općina	skraćenica
Banovići	BA	Bosanska Krupa	BK
Banja Luka	BL	Bosanski Petrovac	BP
Berkovići	BE	Bosansko Grahovo	BG
Bihać	BIH	Brčko	BRČ
Bijeljina	BI	Bratunac	BRA
Bileća	BIL	Breza	BRE

općina	skraćenica	općina	skraćenica
Brod	BR	Istočna Ilidža	II
Bugojno	BUG	Istočni Drvar	ID
Busovača	BUS	Istočni Mostar	IM
Bužim	BUŽ	Istočni Stari Grad	ISG
Cazin	CA	Istočno Novo Sarajevo	INS
Centar	CE	Istočno Sarajevo	IS
Čajniče	Č	Jablanica	JAB
Čapljina	ČA	Jajce	JA
Čelić	ČE	Jezero	JEZ
Čelinac	ČEL	Kakanj	KA
Čitluk	ČI	Kalesija	KLS
Derventa	DE	Kalinovik	KLK
Doboj	DO	Kiseljak	KI
Doboj-Istok	DI	Kladanj	KL
Doboj-Jug	DJ	Ključ	KLJ
Dobretići	DOB	Kneževo	KN
Domaljevac	DOM	Konjic	KNJ
Donji Vakuf	DV	Kostajnica	KO
Donji Žabar	DŽ	Kotor Varoš	KV
Drvar	DR	Kozarska Dubica	KD
Foča	FOČ	Kreševo	KR
Fojnica	FOJ	Krupa na Uni	KNU
Gacko	GA	Kupres	KU
Glamoč	GL	Laktaši	LA
Goražde	GO	Livno	LI
Gornji Vakuf – Ukoplje	GVU	Lopare	LO
Gračanica	GRČ	Lukavac	LU
Gradačac	GDC	Ljubinje	LJU
Gradiška	GDŠ	Ljubuški	LJUB
Grude	GR	Maglaj	MA
Hadžići	HA	Milići	MI
Han Pijesak	HP	Modriča	MOD
Ilidža	IL	Mostar	MO
Ilijaš	ILŠ	Mrkonjić Grad	MG

općina	skraćena	općina	skraćena
Neum	NE	Stanari	STA
Nevesinje	NEV	Stari Grad	SG
Novi Grad	NG	Stolac	STO
Novi Grad Sarajevo	NGS	Šamac	ŠA
Novi Travnik	NT	Šekovići	ŠE
Novo Goražde	NGO	Šipovo	ŠI
Novo Sarajevo	NS	Široki Brijeg	ŠB
Odžak	ODŽ	Teočak	TEO
Olovo	OL	Teslić	TES
Orašje	OR	Tešanj	TEŠ
Osmaci	OS	Tomislavgrad	TO
Oštra Luka	OŠL	Travnik	TR
Pale	PA	Trebinje	TRB
Pelagićevo	PE	Trnovo	TRN
Petrovac	PTC	Tuzla	TZ
Petrovo	PTO	Ugljevik	UG
Posušje	PS	Usora	US
Prijedor	PR	Ustiprača	UP
Prnjavor	PRNJ	Vareš	VAR
Prozor-Rama	PR	Velika Kladuša	VK
Ravno	RA	Visoko	VIS
Ribnik	RI	Višegrad	VIŠ
Rogatica	RO	Vitez	VIT
Rudo	RU	Vlasenica	VL
Sanski Most	SM	Vogošća	VO
Sapna	SAP	Vukosavlje	VU
Sarajevo	SAR	Zavidovići	ZA
Sokolac	SO	Zenica	ZE
Srbac	SRB	Zvornik	ZV
Srebrenica	SRC	Žepče	ŽE
Srebrenik	SRK	Živinice	ŽI

Izvori

Sistemska/sustavna spisak općina i naseljenih mjesta Bosne i Hercegovine (2013), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS, Sarajevo.

Abecedni spisak naselja u SFRJ. Promene u sastavu i nazivima naselja za period 1948-1990 (1991), Savezni zavod za statistiku SFRJ, Beograd.

Imenik naseljenih mjesta u SFRJ (1985), Novinsko-izdavačka ustanova, Službeni list SFRJ, Beograd.

Stanovništvo Bosne i Hercegovine. Narodnosni sastav po naseljima (1995), Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb.

Literatura

Andrić, Ivo (1989): *Staze, lica, predeli*, Sarajevo.

Anić, Vladimir (2003): *Rječnik hrvatskoga jezika*, Novi Liber, Zagreb.

Ballian, Dalibor, i dr. (2008): Genetička varijabilnost obične tise (*Taxus baccata* L.) u Bosni i Hercegovini, *Šumarski list*, vol. 132, br. 9-10, 431-443.

Bašić, Mirela (2016): Fitonimi u toponimiji Zeničke kotline, *Književni jezik* 27, 153-165.

Boryś, Wiesław (2016): Čakavsko hust 'grm, žbun', kajkavsko husta/hosta 'suma, grmlje, žbunje, šikara, gustiš', *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 20, Zagreb, 13-20.

Božović, Dragan (1987): O narodnoj medicini stanovništva Tuzle s okolinom, *Zbornik radova XXXIV kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije*, Tuzla.

Čilaš Šimpraga, Ankica i Vidović, Domagoj (2023): Onomastičko nazivlje, *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje*, ur. Mihaljević, Milica i Jozić, Željko, 379-389.

Čerić, Snježana (1979): Iz mikrotopinimije Podveležja, *Književni jezik*, br. 4, Institut za jezik Sarajevo, 43-46.

Dedić, Enes (2015): Toponomastička građa srednjovjekovne Bosne, *Historijska traganja*, 15, 161-195.

Finka, Božidar (1984): Ime i naziv, *Jezik*, vol. 32, br. 1, str. 14-15.

Frančić, Anđela, Milica Mihaljević (1997–1998): Antonimija u hrvatskoj ojkonimiji, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 23 – 24, Zagreb, str. 77–102.

Franković, Mijo (1987): Kult drveta u životu i običajima stanovništva sjeveroistočne Bosne, *Zbornik radova XXXIV kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije*, Tuzla, str. 251–255.

GBJ (2000): *Gramatika bosanskog jezika*, Jahić, Dževad, Halilović, Senahid, Palić, Ismail, Zenica.

Glibanović-Vajzović, Hanka (1986): Ojkonimi orijentalnog porijekla u Bosni i Hercegovini sa dijahronog i književnog stanovišta, *Književni jezik*, br. 3-4, str. 233-240.

Gluhak, Alemko (1993): *Hrvatski etimološki rječnik*, August Cesarec, Zagreb.

Hadžimejlić, Jasna (1987): Mikrotoponimija trebinjske Lastve, *Onomatološki prilozi VIII*, SANU, str. 63-215. Beograd,

Horvat, Joža (2018): *Toponimija ludbreške Podravine*, Doktorski rad u rukopisu, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka.

Humo, Hamza (1927): *Grozdantin kikut*, Sarajevo.

Humo, Hamza (1928): *Pod žrvnjem vremena*, Sarajevo.

Ibrahimpašić, Fikret (1973): Srednjovjekovni tragovi u toponomastici zeničkog kraja, *Radovi sa simpozijuma „Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura“*, 427-438. Zenica.

Ibrišimović, Nihada (2022): *Ilijaška toponimija*, Institut za jezik Sarajevo, Sarajevo.

Kalajdžija, Alen (2006): Etimologija pojedinih ojkonima u dolini gornjeg i srednjeg toka rijeke Bosne, *Istraživanja 1*, Fakultet humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru, str. 129–142. Mostar.

- Kapović, Mate (2008): *Uvod u indoeuropsku lingvistiku*, Zagreb.
- Kasumović, Ahmet (1991): *Toponimi, etnici i ktetici Tuzle i okoline*, Grafičar, Tuzla.
- Matasović, Ranko i dr. (2016): *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, 1. svezak. A–Nj. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb.
- Matošević, Alen (2019): Ljekaruša, *Gradovrh*, 43-58.
- Mihaljević, Milica (1984): O terminološkom nizu: leksem-riječ-termin-naziv-ime-znak-izraz. *Jezik*, vol. 32, br. 2, str. 57-59.
- Miklosich, Franc (1874): Die slavischen Ortsnamen aus Appellativen, *Denkschriften der Kais*, Akademie in Wien, cl. XXIII, 141-272.
- Никаева Т. М., Егорова Д. С. (2022): Место зоо- и фитоојконимов в топонимической системе Республики Саха (Якутия), *Арктика XXI век. Гуманитарные науки*, 3/29, 83–101.
- Pačić-Vukić, Tatjana (2007): *Svijet Mustafe Muhibbija, sarajevskoga kadije*, Zagreb.
- Pandžić, Jerko (1999): *Hercegovačka imena i nazivlje*, Zagreb.
- Peco, Asim (1990): *Mikrotoponimija Podveležja*, Djela 70, Odjeljenje društvenih nauka 39, ANUBiH, Sarajevo.
- Prinz, Jürgen (1964): Der Reflex des baltischen Substrats in von *berz „Birke“ abgeleiteten russischen Orts- und Gewässernamen, *Beiträge zur Namensforschung* 15, 261-281.
- Snoj, Marko (2006): *Slovenski etimološki slovar*, Inštitut za slovenski jezik, Ljubljana.
- Snoj, Marko (2009): *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen*, Ljubljana.
- Sparavalo, Joko (1990): Deagrarizacija – osnov socijalne i prostorne pokretljivosti stanovništva Bosne i Hercegovine u periodu poslije Drugog svjetskog rata, *Migracije i Bosna i Hercegovina*, Sarajevo.

Stefanović, Vitomir i dr. (1977): *Tipovi niskih degradiranih suma submediteranskog područja Hercegovine*, Šumarski fakultet, Sarajevo.

Šimunović, Petar (1976): Problemi u jugoslavenskoj onomastici, Prva jugoslovenska onomastička konferencija, CANU, 187-200.

Škaljić, Abdulah (1989): Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku, Svjetlost, Sarajevo.

Šugar, Ivan (2008): *Hrvatski biljni imenoslov*, Matica hrvatska, Zagreb.

Tomić, Celestin (1987): Simbolika stabla, *Obnovljeni Život*, vol. 42/5, 428-432.

Turbić-Hadžagić, Amira, Haverić, Đenita (2022): Prilozi onomastičkoj terminologiji, *Zbornik radova. Treći simpozij o bosankom jeziku*, 105-129.

Vidović, Domagoj (2011): *Antroponimija i toponimija Zažablja*, doktorska disertacija u rukopisu, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.

The phytooikonyms in the toponymical system of the Bosnia and Herzegovina

Abstract: The article is devoted to the study of oikonyms of Bosnia and Herzegovina formed from the names of flora. The purpose of the study is to determine the phytooikonyms in the toponymic system of the Bosnia and Herzegovina, so the relationship between the oikonym and the phytonym is discussed, too. How plant terms perform the function of place names has been emonstrated with examples. It is determined which of the names plants were most often used to form the phytooikonyms. As a result of semantic, formative and etymological analysis of these group of proper names, it was concluded that phytooikonyms play a crucial role in the toponymic system of the Bosnia and Herzegovina, especially considering that the research confirmed 587 different phytooikonyms. It is concluded that the study of phytooikonyms is important not only for determining the flora of the region, but also for the relationship between humans and nature.

Key words: onomastics, toponyms, oikonyms, phytonyms, phytooikonyms